

ЙЎЛ – КОММУНИКАЦИЯ ВА ТРАНСПОРТ ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИЖТИМОЙ АҲАМИЯТИ

*Салимов Бахриддин Лутфуллаевич - ТДТр.У профессор в.б.
Ҳасанов М.Н - Тошкент давлат транспорт университетининг
“Ижтимоий фанлар” ўқитувчи*

АННОТАЦИЯ

Мақолада кишилиқ тарихида йўл – коммуникация тутган ўрни таҳлил этилган. Янги транспорт коридорлари ва уларнинг очилишини ижтимоий аҳамияти ёритилган. Хусусан, коммуникация ва транспорт тизими ривожининг мамлакатимиз тараққиётидаги аҳамияти ҳамда мустақиллик йилларида тизимда амалга оширилган ижобий ўзгаришлар тўғрисида керакли хулосалар баён этилган.

Калит сўзлар: ҳудуд, йўллар, коммуникация, бир макон – бир йўл, транспорт, минтақа, тараққиёт.

АННОТАЦИЯ

В статье анализируется роль коммуникации в истории личности. Подчеркнута социальная значимость новых транспортных коридоров и их открытия. В частности, констатируется значение развития системы связи и транспорта в развитии нашей страны и положительные изменения, произошедшие в системе за годы независимости.

Ключевые слова: территория, дороги, коммуникация, один пояс – один путь, транспорт, регион, прогресс.

КИРИШ

Шаҳарни бошқа ҳудудлар билан боғловчи йўллари қанча кўп бўлса ва шаҳар минтақалараро йўл бўйида жойлашган бўлса, шак-шубҳасиз бу шаҳар ривожланади. Шунда бундай шаҳарларга ҳаёт учун, тараққиёт учун керак бўладиган ҳамма нарсаларни келтириш имконияти бўлади. Бундай шаҳарларда, ҳаётини зарур бўлган нарсаларга танқислик кўзатилмайди. Чунки исталган ҳудуддан керакли маҳсулотлар пешма-пеш келтирилаверилган. Буни исботлаш учун ортиқча уриниш ҳам шарт эмас. Оддийгина, тарихда машҳур бўлган ва ҳозирги кунда ҳам мавжуд бўлган, бир неча минг йиллик тарихга эга бўлган шаҳарларнинг географик жойлашувига, ички ва халқаро йўллар силсиласида тутган ўрнига қарасак бас, ҳаммаси ойдинлашади. Негаки, маълум ва машҳур шаҳарларнинг ҳаммаси географик қулай ҳудудда ва транзит йўллар кесишган нуқтада жойлашган. Жумладан, Самарқанд, Бухоро, Тошкент, Термез каби шаҳарларимиз худди шундай муҳим чорраҳаларда жойлашганини кўришимиз

мумкин. Биринчидан, ушбу шаҳарлар ҳудуддаги маҳаллий ички йўллар марказида жойлашган. Иккинчидан, Шарқ ва Ғарбни боғлаган, инсоният тарихидаги энг узун карвон йўли бўлган «Буюк ипак йўли» нинг тармоқлари ҳам мазкур шаҳарлардан ўтган. Ўз навбатида, бу омиллар шаҳарларнинг гуллаб-яшнашига имкон берган. Ушбу омиллар, бошқа мамлакатлардаги йирик саноат ва маданий марказларга айланган шаҳарларнинг шаклланишида ҳам ҳал қилувчи аҳамият касб этганлигини ишонч билан айтишимиз мумкин. Демак, йўлларнинг кўплиги, мақбул коммуникацион тизимнинг мавжудлиги шаҳарлар учун сув ва ҳаводек зарурдир.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Кишилик жамияти ривожидagi кўп асрлик ушбу тарихий ҳақиқат, айни кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган. Ҳозир ҳам, замонавий дунёда йўл – коммуникация масалалари ўз устуворлигини сақлаб келмоқда. Дунё сиёсий харитасига назар ташласак, ушбу мулоҳазамиз ўз тасдиғини топади. Маълумки, ҳозирги кунда жаҳонда 230 ортик давлатлар мавжудлиги таъкидлаб келинади. Бу давлатларнинг майдони, аҳолисининг сони, ривожланиш даражаси ҳар-хил. Масалан: АҚШ, Хитой, Россия, Франция, Буюк Британия, Германия, Япония, Испания, Италия, Жанубий Корея, Сингапур, Малазия, Саудия Арабистони, БАА, Қувейт ва бошқалар. Собиқ иттифоқ ўрнида вужудга келган Латвия, Литва, Эстония каби давлатлар. Ушбу давлатларнинг ҳаммасида йўл – коммуникация масалалари тўлиқ ўз ечимини топган. Яъни, бу давлатлар тўғридан-тўғри денгизга чиқиш имконига эга¹. Ва айтиш мумкинки, бундай имкониятнинг мавжудлиги ушбу давлатларнинг бугунги мавқеига эришишида ҳал этувчи омиллардан бири бўлган. Айни дамда ҳам жуда катта имконияларга эга бўлган жаҳоннинг етакчи давлатлари кўшимча йўл – коммуникация йўлақларини очиш бўйича ҳам рақобатлашишмоқдалар. Негаки, янги транспорт коридорларини очилиши иқтисодий салоҳиятини ошишига ва сиёсий таъсир доирасини кенгайтишига олиб боради. Бундай курашлар Европада, Кавказда ва Осиё минтақасида кескин тус олмоқда. Албатта, янги транспорт коридорларини очилиши, озми кўпми минтақадаги ривожланаётган давлатларнинг ижтимоий – иқтисодий тараққиётига ўз таъсирини кўрсатади. Табиийки, бу таъсир кўпроқ ижобий характерда бўлади. Бунинг боиси, йўлларнинг қурилиши ва йўлларда транспортларнинг гавжум бўлиши, йўл бўйидаги ҳудудлар ривожига қулай шароит яратади. Шу сабабли, ривожланаётган мамлакатлар ҳам, янги транспорт коридорларини яратиш лойиҳаларида иштирок этишни маъқул кўрмоқдалар.

¹Салимов Б.Л. ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА КОММУНИКАЦИЯ ВА ТРАНСПОРТ ТИЗИМИНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 403-407.

Ана шундай лойиҳалардан бири, Хитой томонидан илгари сурилган «Бир макон, бир йўл» деб номланади².

Шу кунгача, «Бир макон, бир йўл» лойиҳаси доирасида икки бор халқаро форум ўтказилган: биринчиси, 2017 йилда ўтказилган; иккинчиси, 2019 йилда ўтказилган. Иккала форум юксак даражада ўтказилиб, уларда халқаро ҳамкорликка оид кўплаб долзарб масалалар муҳокама этилган. Мазкур лойиҳанинг Ўрта Осиё республикалари учун, хусусан, Ўзбекистон учун аҳамияти катта. Чунки, «Бир макон, бир йўл» лойиҳаси Ўзбекистонга жаҳон бозорига чиқиш, шу мақсадда янги коммуникация йўллари очиш учун кенг имкониятлар эшигини очмоқда. Буни тўғри англаган Ўзбекистон дастлабки кунларданок, «Бир макон, бир йўл» лойиҳасини маъқуллади ва унинг фаол аъзосига айланди. Лойиҳа миқёсида амалга оширилиши керак бўлган маҳаллий ва халқаро транспорт йўллари қуриш ишларини жадал суръатларда олиб бормоқда. 2016 йилда Фарғона водийси билан боғловчи Ангрен – Поп электрлаштирилган темир йўлининг ишга туширилиши эзгу мақсад йўлида олға ташланган катта қадам бўлган. Ушбу йўлнинг қурилиши билан Хитойгача бўлган масофа 270 километрга қисқарадиган бўлди. Эндиги асосий вазифа Хитой – Қирғизистон – Ўзбекистон темир йўлининг қурилишидир. Келгусида мазкур темир йўл линиясининг ишга туширилиши мамлакатимиз иқтисодиёти учун кенг имкониятлар эшигини очишига шубҳа йўқ. Бу имкониятлар қуйидаги омиллар билан белгиланади: биринчидан, ушбу темир йўл орқали Ўзбекистон Хитойга, Хитой орқали Ўрта ва Узоқ Шарқ мамлакатларига тўғридан-тўғри чиқиш имконига эга бўлади; иккинчидан, мазкур минтақалараро ўзаро юк ташиш вақти 5 – 6 суткага қисқартирилади; учинчидан, Ўзбекистон ҳудудидан Шарқ билан Фарғона боғловчи халқаро йўл ўтади³. Натижада транзит юклардан олинувчи маблағлар бюджетни янада тўлдиришга хизмат қилади.

Бироқ, бу ҳозирча, келгусидаги режалар бўлиб турибди. Ушбу темир йўл қурилиши учун маълум бир тайёргарлик ишларини кўриш тақозо этилади. Темир йўл линияси ўтадиган доволларда тунеллар, кўприклар қуриш, электр линиясини улаш, вокзаллар ва станциялар барпо этиш ва бошқа ишлар режалаштирилмоқда. Энг аввало, мазкур лойиҳани рўйга чиқариш учун маблағ топиш, сармоя киритиш вазифаларини ҳал этиш жараёни кетмоқда. Шу мақсадда Хитой, Қирғизистон ва Ўзбекистон томонлари ўзаро маслаҳатлашган ҳолда, келажакда бунёд этилиши керак бўлган, Шарқ ва Фарғона боғлайдиган яна бир муҳим кўприк бўлиши кутилаётган йўл қурилиши бўйича қилиниши лозим бўлган ишларни

² Салимов Б.Л. ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА КОММУНИКАЦИЯ ВА ТРАНСПОРТ ТИЗИМИНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 403-407.

³ Салимов Б.Л. Философская роль диалектических категорий в жизни человека // Историческая психология и социология истории (historical psychology & sociology). – М., 2020. Т. 13. -№1. -С. 111-119.

келишиб олишмоқда. Зеро, бундай йирик лойиҳалар фақат ҳамкорликдагина амалга оширилади ва шундагина кутилган натижани беради.

Коммуникация тизимини ривожлантириш борасидаги ҳал этилиши лозим бўлган кейинги муҳим вазифа – ғарбий, жанубий ғарбий ва жанубий транспорт коридорларини очиш масаласидир. Бунда қуйидаги йўналишлардаги йўлларда мунтазам транспорт алоқаларини йўлга қўйиш режалаштирилмоқда:

- Туркменистон орқали Каспий денгизига, ундан Кавказ, Эрон, Туркия ва Европа давлатлари билан боғлайдиган ғарбий ва жанубий ғарбий йўналишлар;

- Афғонистон орқали Эрондаги денгиз портларига олиб борадиган жанубий йўналиш;

- Афғонистон орқали Покистон денгиз портларига уланиши керак бўлган жанубий – Трансафғон транспорт йўналиши.

Ишга туширилиши режалаштирилаётган халқаро аҳамиятга молик ушбу йўналишларнинг барчаси ижтимоий муносабатларнинг такомиллашувида ва замонавийлашувида беқиёс аҳамиятга эгадир. Шу боис, уларни рўёбга чиқаришнинг асосий шартларидан бири – халқаро ҳамкорликнинг амалда ўрнатилишидир⁴. Агарда давлатлар ўз зиммаларига юклатилган мажбуриятларини тўлиқ адо этиб, ҳамкорлар билан бамаслаҳат иш тутсалар режалаштирилаётган транспорт коридорларининг фаолиятини йўлга қўйилиш жараёни ҳам тезлашади. Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон таҳсинга лойиқ ишларни амалга оширмоқда. Аввало, мамлакатимиз ҳудудидаги автомобил ва темир йўллари жаҳон андозалари асосида қурилмоқда ва таъмирланмоқда. Туркменистон ва Афғонистон ҳудудига кириб чиқадиган нуқталар автомобил ва темир йўллар билан боғланган. Ҳаттоки, қўшни давлатлар ҳудудида ҳам йўл қурилиши борасида фаол иштирок этган. Хусусан, Термез яқинида, Амударёдан ўтувчи Ҳайратон кўпригидан Афғонистоннинг Мозори Шариф шаҳригача бўлган масофада, узунлиги 75 километр бўлган темир йўл линиясини, шу йўл доирасидаги 5 та станцияни ва 34 та сунъий иншоотларни Ўзбекистонлик йўл қурувчилари қуриб беришган. Мазкур темир йўл линияси, келгусида яратиладиган Трансафғон транспорт йўналишининг биринчи босқичи ҳисобланади.

Минтақаларо транспорт коридорларини яратиш, давлатларо коммуникация тизимини тузиш осон иш эмас. албатта, бунинг учун аҳиллик, жуда катта матонат, машаққатли меҳнат ва узоқни кўзлаб қилинган ҳаракат керак бўлади. Шу маънода оладиган бўлсак, кўп соҳаларда бўлгани каби, йўл – коммуникация борасидаги оламшумул ўзгаришлар аввало миллатимиз, халқимизнинг ютуғидир. Миллий менталитетимизга хос сабр-тоқат, вазминлик, матонат, олийжаноблилик, кечиримлилик каби қатор юксак хусусиятлар бўлгани

⁴ Салимов Б.Л. ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА КОММУНИКАЦИЯ ВА ТРАНСПОРТ ТИЗИМИНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 403-407.

учун мамлакатимиз ҳозирги тараққиёт даражасига эришган деб ўйлаймиз⁵. Жумладан, йўл – коммуникация тизимини ривожлантиришга бўлган интилиш аждодларимиз руҳиятида аввалдан бўлган. Аждодларимиз азал-азалдан йўллар қурилишига катта эътибор қаратганлар. Нафақат йўлларни ўзига, балки йўл бўйларида йўловчиларга қулайликлар яратиш мақсадида, карвонсаройлар барпо этганлар. Карвонларга бошчилик қиладиган, йўловчиларга йўл кўрсатадиган карвонбоши ва йўлбошловчи каби махсус касб эгалари бўлганини тарихий манбаалардан кўп мартоба ўқиганмиз. Ватанимиздан йўлга чиққан карвонлар минглаб чақирим узокликдаги худудларга бориб келганлар. Ўрта Осиёда «Археологик маълумотларнинг далолат беришича, мил. авв. II минг йилликдаёқ маҳаллий ўтроқ-деҳқон аҳоли Хиндистон, Покистон, Афғонистон ва Эрон вилоятлари билан тарихий-маданий алоқалар ўрнатган эди». Бугун юртимизни жаҳон давлатлари билан боғлайдиган замонавий йўл – коммуникация тизимини яратиш борасидаги саъи-ҳаракатлар, ана шу азалий тарихий ҳақиқатни тиклашга қаратилган десак, хато қилмаган бўламиз⁶.

Ижтимоий муносабатларни фалсафий категориялар, яъни, яққалик, хусусийлик ва умумийлик категорияси ёрдамида тушунтириш, масалани бир томонини ёритишга хизмат қилади⁷. Негаки, буюк шахсларнинг фаолиятини бирлаштириб турадиган, умумий жиҳатларини бўлиши табиийдир. Аввало, бу умумийлик буюк шахсларнинг барчасини юксак ақл-идроқка эгалликлари билан белгиланади. Ушбу хусусият туфайли улар мавжуд вазиятни тўғри баҳолай оладилар ва келгусидаги воқеа-ҳодисаларни қайси йўналишда ривожланишини ҳам тахмин қила оладилар. Шунингдек, жамият барқарорлигига таҳдид солувчи турли хил хавф-хатарлар ҳақида маълумотларга эга бўла оладилар. Бу каби ҳислатларга эга бўлиш, ўз навбатида буюк шахсларнинг мавқеларини оддий инсонларга қараганда анча юқори бўлишига сабаб бўлади. Оқибатда халқ орасида чексиз ҳурмат-иззатга эга бўлган буюк шахсларнинг ижтимоий муносабатларга кўрсатадиган таъсирлари жуда кучайиб кетади. Буюк инсонларнинг энг буюк умумий томонларидан бири, бу уларнинг халқпарварликларидир. Ижтимоий муносабатларни тўғри тушуниб халқ дарди билан яшаш, халқ манфаатларини ўз манфаатларидан устун қўйиш – булар буюкликнинг муҳим мезонларидир⁸. Зотан, «Инсон қанчалар буюк бўлмасин, халқ ҳамма вақт ундан юқорироқда туради, чунки, кўпчилик одамларнинг бирлашишга бўлган кучли интилиши, доимо ўзининг якуний натижасининг

⁵Salimov B.L. The views of philosophiacal analysis of ancient greek scholaks on social relations // Web of scientific: International scientific research journal. –ISSN: 2776-0979 Vol 2, Issue 7, Iule, 2021. –P.94-101.

⁶Салимов Б.Л. Ижтимоий муносабатларнинг коммуникация ва транспорт тизими билан детерминистик боғлиқлигининг гносеологик таҳлили. / дис... фалсафа фан. док (DSc). –Тошкент: 2022. – Б. 117.

⁷Salimov Bahridin Lutfullaevich (2021). THE PHILOSOPHICAL ROLE OF DIALECTICAL CATEGORIES IN HUMAN LIFE. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1 (6), 406-410.

⁸ Салимов Б.Л. Илмий билиш жараёнида тасодифнинг ўрни. / дис... фалсафа фан. ном. –Тошкент: 2008. – Б. 86.

афзалликларини ортишига олиб боради. Шундай экан, буюк шахслар қачонки ўзларида халқ манфаатларини ифодаласагина буюкликка эришадилар».

Мустақилликка эришганимиздан сўнг мамлакатимизда йўл – коммуникация ва транспорт тизимини ривожлантириш борасида қилинган ишлар анчагина:

- аввало, Ўзбекистон ҳудудидаги йўл – коммуникация ва транспорт тизими Республика раҳбариятининг бўйсундирувига ўтказилди;
- тизимнинг янги шароитда самарали ишлаши учун тегишли ҳуқуқий асослар, қонунлар, низомлар, йўриқномалар ва ҳоказолар яратилди;
- йўл – коммуникация ва транспорт тизимининг структураси ўзгартирилди, Ўзбекистон ҳаво йўллари, Ўзбекистон темир йўллари каби акционерлик компаниялари ва кўмиталар ташкил этилди;
- йўл қурилиши ва транспорт турларини ривожлантириш бўйича чет давлатлар билан ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилди;
- Ўзбекистон транспорт тизимида хорижда ишлаб чиқарилган замонавий автомобиллар, автобуслар, локомтивлар, вагонлар ва самолётлардан фойдалана бошланди;
- Ўзбекистонда илк бор енгил автомобиллар ишлаб чиқарувчи завод ишга туширилди;
- Ўзбекистон замонавий кўприксозлик ва йўл ўтказиш иншоотларини қуриш тажрибаси ўзлаштирилди ва амалиётга муваффақиятли татбиқ этилди;
- хорижий давлатлар билан бевосита юк ва йўловчи ташиш фаолияти амалга оширила бошлади;
- Ўзбекистоннинг барча ҳудуди темир йўл тармоғи билан тўлиқ боғланди ва ҳоказо.

Айниқса охириги тўрт – беш йил ичида давлатимизнинг ҳам ички, ҳам ташқи сиёсатида туб ислохотлар рўй берди. Бошланган ислохотлар қисқа муддатлар ичида ўзининг ижобий натижасини кўрсата бошлади. Ўзбекистон фуқаролари ўз ҳаётларидаги ўзгаришларни амалда кўра бошладилар ва бундан мамнун бўлмоқдалар⁹. Дунё ҳамжамиятида ҳам Ўзбекистон Президенти Ш.М.Мирзиёев олиб бораётган сиёсати илиқ кутиб олинмоқда. Жаҳон аҳли Ўзбекистонда бўлаётган ўзгаришларни, янгиланишларни эътироф этиб, маъқулламоқдалар. Янгиланаётган Ўзбекистонда Шавкат Мирзиёев раҳномолигида амалга оширилган ва оширилаётган ислохотларнинг асосий йўналишлари ижтимоий муносабатларни мустақиллигига олиб келаётир:

- давлат билан халқ муносабатлари буткул ўзгартирилди. Халқ давлатга эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак деган тамойилга амал қилина бошланди;

⁹ Салимов Б.Л. Жизненный путь природы и общества состоит из цепи случайностей и необходимостей // Colloquium-journal. –ISSN: 2520-6990. 2020. -№24 (76). Cześć 2. -С. 33-35.

- давлат идоралари фаолияти танқидий таҳлил этилди ва тубдан ўзгартирилди ёки қайта ташкил этилди;
- сўз эркинлиги, матбуот, умуман оммавий ахборот воситаларининг эркинлиги амалда таъминланиб, жамиятдаги хато ва камчиликлар баралла айтила бошланди;
- мамлакат иқтисодиётини модернизация қилиш, янгилаш борасида чуқур таркибий ислохотлар бошлаб юборилди;
- таълимнинг барча бўғинларида, жумладан, мактабгача таълим, халқ таълими, ўрта махсус таълими, олий таълим, олий таълимдан кейинги таълимда кенг миқёсдаги ўзгаришлар амалга оширилди¹⁰;
- аҳоли саломатлигини сақлаш, бандлик ва аҳоли реал даромадларини ошириш, хотин-қизлар, ёшлар, ва кўмакка муҳтож аҳоли қатламларининг муаммоларини ҳал этиш борасида мутлоқо янгича ёндошувлар ишлаб чиқилди;
- чегарадош, қўшни давлатлар билан муносабатлар янада яхшиланди, йўллар очилди;
- мамлакат йўл – коммуникация ва транспорт соҳалардаги ислохотлар изчил олиб борилмоқда. Жумладан, соҳадаги ишларни мувофиқлаштириш ва самарадорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги таъсис этилди;
- маҳаллий ва халқаро аҳамиятга эга бўлган йўлларни таъмирлаш ва қайта қуриш бўйича давлат дастурлари қабул қилинди ва уларнинг ижроси таъминланмоқда;
- темир йўлларни реконструкция қилиш, янгидан қуриш ва электрлаштириш ишлари давом эттирилмоқда. Тошкент шаҳрида Ўрта Осиёда ўхшаши бўлмаган ер усти метро қурилиши муваффақиятли тарзда олиб борилаётир;
- ҳаво транспортини замонавийлаштириш ва унинг рақобатбардошлигини ошириш мақсадида салмоқли ишлар қилинди. Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий авиакомпанияси негизда «Uzbekiston Airways» ва «Uzbekiston Airports» номли бир-биридан мустақил компаниялар тузилди;
- халқаро транспорт коридорларини очиш, Ўзбекистоннинг йўл – коммуникация имкониятларини кенгайтиришга хизмат қиладиган лойиҳалар устида ишланмоқда. «Бир макон, бир йўл» халқаро лойиҳасидаги иштирок ва Трансафғон транспорт коридорини очиш борасида режалаштирилаётган ишлар шулар жумласидандир.

¹⁰ Б. Л. Салимов, & М. Н. Ҳасанов (2022). ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. VOLUME 2 | ISSUE 6 1345-1354.

ХУЛОСА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 75-сессиясидаги нутқида йўл – коммуникация ва транспорт тизимини ривожлантириш ва янги босқичга олиб чиқишга доир масалаларга ҳам тўхталиб ўтди. Президентимизнинг таъкидлашича, «Бугун Марказий Осиё давлатлари олдида муҳим стратегик вазифа турибди. У ҳам бўлса, минтақамизнинг глобал иқтисодий, транспорт ва транзит йўлакларига чуқур интеграциясини таъминлашдир.

Шу муносабат билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафелигида **Транспорт-коммуникация алоқаларини ривожлантириш минтақавий марказини очишни** таклиф этамиз».

Юқоридаги иқтибосдан кўриниб турганидек, Президент Шавкат Мирзиёев жаҳон ҳамжамиятининг нигоҳини Марказий Осиё давлатлари олдида кўндаланг турган муаммолардан бири коммуникация ва транспорт масалаларига қаратмоқда. Тўғридан-тўғри денгизга чиқиш йўллари йўқлиги худуддаги давлатларнинг ривожига тўсиқ бўлиб келаётир. Албатта, ушбу муаммони ҳал этиш учун минтақа давлатлари, хусусан, Ўзбекистон Республикаси ҳам муайян саъи-ҳаракатларни амалга оширмоқда. Агарда бу иш Бирлашган Миллатлар Ташкилотидек нуфузли халқаро идора шафелигида олиб борилса, ўйлаймазки, кутилган натижаларни қўлга киритамиз. Марказий Осиё минтақасининг дунё миқёсидаги глобал иқтисодий, транспорт ва транзит йўлакларига чуқур интеграцияси билан таъминланади. Шунда минтақа давлатларининг дунё бозорига чиқишида, эркин савдо-сотиқ алоқаларини олиб боришида тўсиқ бўлиб турган муаммолар ўз ечимини топишига ишонамиз.

REFERENCES

1. Салимов Б.Л. ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА КОММУНИКАЦИЯ ВА ТРАНСПОРТ ТИЗИМИНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 403-407.
2. Салимов Б.Л. Философская роль диалектических категорий в жизни человека // Историческая психология и социология истории (historical psychology & sociology). – М., 2020. Т. 13. -№1. -С. 111-119.
3. Салимов Б.Л. Ижтимоий муносабатларнинг коммуникация ва транспорт тизими билан детерминистик боғлиқлигининг гносеологик таҳлили. / дис... фалсафа фан. док (DSc). –Тошкент: 2022. – Б. 117.
4. Ж. С. Раматов, & М. Ҳасанов (2022). МОЛОДЕЖЬ И ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ. Central Asian Academic Journal of Scientific Research, 2 (6), 532-536.
5. Салимов, Бахриддин Лутфуллаевич, & Ҳасанов, Миршод Нўъмонович (2022). ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2 (6), 1345-1354.

6. Раматов, Ж. С., Баратов, Р. Ў., Кушаков, Ф. А., Валиев, Л. А., & Хасанов, М. Н. (2022). ЖАМИЯТДА СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. *PEDAGOGS jurnali*, 19(1), 13-18.
7. . Ж. С. Раматов, & М. Ҳасанов (2022). ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧДА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИНГ ТАЪМИНЛАНИШИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 963-969.
8. Раматов, Ж. С., Муратова, Д., Султанов, С. Ҳ., Тухтабоев, Э., Кушаков, Ф., & Хасанов, М. Н. (2022). ИЖТИМОЙ АДОЛАТ ВА ҚАДРИЯТЛАР ПЛЮРАЛИЗМИ. *World scientific research journal*, 8(1), 102-108.
9. Ҳасанов, М. Н., Бекмуратов, Б. Ж., Турғунов, Б. Ш., & Маматқулов, У. С. (2022). ФОРОБИЙНИНГ ТАЪЛИМОТИДА ЁШЛАР ВА ИНСОН ТАЛИМ-ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ.
10. Ҳасанов, М. Н., Зайниддинов, Б. З., Абдухалилов, О. А., & Джурайев, Д. Д. (2022). МЕҲНАТДА ИНСОННИ ШАКЛЛАНИШДАГИ АҲАМИЯТИ.
11. Ramatov, J.S. va Xasanov, MN (2022). Ta'lim amaliyotida innovatsiyalarni jalb qilishning nazariy modelini tahlil qilish. *Sharq uyg'onishi: innovatsion, ta'lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar* , 2 (6), 937-942.
12. У.К.Эрниёзов, М.Н. Ҳасанов, & Х.С.Машарипов. (2022). АБУ НАСР ФОРОБИЙНИНГ ИЖТИМОЙ-АХЛОҚИЙ ТАЪЛИМОТИ ВА УНИНГ АНТРОПОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ . *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS*, 4(3), 130–136.
13. Ж. С. Раматов, М. Ҳасанов, & Л. А. Валиев (2022). ИНСОН ДУНЁҚАРАШИНИНГНИНГ ДИНИЙ ВА ДУНЁВИЙ ТАЛҚИНИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (7), 78-82.
14. J. S. Ramatov, M. Hasanov МАҲКУРАВИҲ АХЛОҚ ТАРБИҲАСИНИНГ АНАМИҲАТИ // *Pedagogik fanlar boyicha akademik tadqiqotlar*. 2022 yil. 6-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mafkuraviy-ta-didlarni-oldini-olishda-ahlo-iy-tarbiyaning-a-amiyati> (kirish sanasi: 04.10.2022).
15. Ж. С. Раматов, & М. Ҳасанов (2022). МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР –ЖАМИЯТИМИЗ БАҲҚАРОРЛИГИ ВА ЁШ АВЛОД ТАРБИЯСИНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 973-979.
16. Ж. С. Раматов, М. Ҳасанов, & Лочин Азаматович Валиев (2022). АУРОБИНДО ГҲОШ ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ ФАЛСАФИЙ МЕЪРОСИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 1161-1169.
17. Ramatov, J.S. va Xasanov, MN (2022). Ta'lim amaliyotida innovatsiyalarni jalb qilishning nazariy modelini tahlil qilish. *Sharq uyg'onishi: innovatsion, ta'lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar* , 2 (6), 937-942.
18. У.К.Эрниёзов, М.Н. Ҳасанов, & Х.С.Машарипов. (2022). АБУ НАСР ФОРОБИЙНИНГ ИЖТИМОЙ-АХЛОҚИЙ ТАЪЛИМОТИ ВА УНИНГ АНТРОПОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ . *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS*, 4(3), 130–136.
19. Ж. С. Раматов, М. Ҳасанов, & Л. А. Валиев (2022). ИНСОН ДУНЁҚАРАШИНИНГНИНГ ДИНИЙ ВА ДУНЁВИЙ ТАЛҚИНИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (7), 78-82.
20. J. S. Ramatov, M. Hasanov МАҲКУРАВИҲ АХЛОҚ ТАРБИҲАСИНИНГ АНАМИҲАТИ // *Pedagogik fanlar boyicha akademik tadqiqotlar*. 2022 yil. 6-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mafkuraviy-ta-didlarni-oldini-olishda-ahlo-iy-tarbiyaning-a-amiyati> (kirish sanasi: 04.10.2022).